

Dansend naar de vrijheid

Muziek hielp ons in 1945 oorlogstrauma's te verwerken

GROESBEEK | Nog nooit is in Nederland zo massaal en uitbundig gedanst als in de dagen na de bevrijding. De foxtrot, boogie-woogie, swing, jazz en marsmuziek hielpen ons trauma's te verwerken. Het boek *Soundtrack van de bevrijding* en de tentoonstelling *Songs of Liberation* vertellen hoe muziek zachte heelmeester werd van diepe oorlogswonden.

TONNY VAN DER MEE

▲ Bevrijdingsfeest in de Johannastraat, Arnhem 1945. FOTO COLLECTIE GELDERS ARCHIEF

De beelden van de vreugde na 5 jaar Duitse bezetting staan op ons netvlies gebrand. Hollandse meisjes liften mee op Canadese tanks die zich een weg banen door een dansende menigte. Alleen de muziek ontbreekt bij deze magische taferelen. Frank Mehring, hoogleraar Amerikanistiek aan de Radboud Universiteit Nijmegen, bracht de bevrijdingsmuziek nu in kaart. De muziek was een 'akoestisch teken van een nieuwe tijd', waarin flirten en entertainment centraal stonden. „Muziek is uiterst belangrijk om het gevoel van vrij zijn uit te drukken,” zegt Mehring. „Het biedt de mogelijkheid weer trots te zijn op je land, vooruit te kijken naar een nieuwe en betere toekomst. Maar ook om trauma's te overwinnen en

om te gaan met verlies. De soundtrack van de bevrijding kan de pijn van vernietiging en wanhoop helen.” Mehring baseert zijn boek op de grote collectie bladmuziek uit het Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945. De liedjes staan daar vanaf vandaag centraal in de tentoonstelling *Songs of Liberation*. Tijdens de bezetting lag het culturele leven plat en was muziek van de vijand verboden, de 'inferieure' muziek van Afro-Amerikanen in het bijzonder. Met de bevrijders kwamen die muziek en dansstijlen ook naar Nederland. Bladmuziek werd in allerijl gemaakt, gedrukt en verspreid. Piano's werden spontaan op straat gezet, er werd live gespeeld en gedanst. „Er is in Nederland niet eerder zo-

▼ Muziek werd razendsnel gemaakt en verspreid. BEELDEN UIT HET BESPROKEN BOEK

veel gedanst en gefeest als in die periode,” zegt Rense Havinga, conservator van het Nationaal Bevrijdingsmuseum. „Iedereen denkt dat alleen jazz-muziek hoort bij die bevrijdingstijd. Maar de muziek was juist heel veelzijdig. Overtures, de foxtrot, oud-Hollandse liedjes, hymnes en marsmuziek.” Dat laatste is opvallend gezien de associatie van deze muziek met de Duitse bezetters. Mehring: „De Nederlandse marsmuziek benadrukt de Nederlandse geschiedenis, kracht, trots, geloof in het eigen vaderland.” Dat dansen ging overigens niet altijd soepel. Het liedje *Ik kan niet swingen* drijft daar de spot mee. Het is geen jazz en net uit de maat. Mehring: „Dat liedje symboliseert

het verlangen om mee te doen met de dansgekte, maar ook dat er tegelijk nog veel geleerd moet worden na 5 jaar censuur van het hele culturele leven.”

Een belangrijk thema was natuurlijk 'Trees en haar Canadees'. Hoewel de romantiek na verloop van tijd ook weer vervloog. Havinga: „Kort na de oorlog werden de bevrijders gezien als helden. De liedjes over de relatie tussen de meisjes en de Tommy's waren positief. Maar naarmate de bevrijders langer bleven, werden de liedjes negatiever. De soldaten waren actief op de zwarte markt, Nederlandse jongens werden jaloers.”

Daarnaast gingen de liedjes over de bezetting en bombardementen. Over de verliezen in de joodse gemeenschap werd gezwegen. „We hebben daar maar één liedje over gevonden. Voor de Holocaust was in die tijd nog nauwelijks aandacht.”

De bevrijdingsliedjes werden nauwelijks vastgelegd en opgenomen, en zijn dus meestal niet blijven hangen. Toch hebben ze blijvende waarde, zegt Havinga. „De Amerikaanse invloed op de Nederlandse muziek werd dominant en is nooit meer weg geweest. Dat is in die bevrijdingstijd in een sterke stroomversnelling gekomen.”

Soundtrack van de bevrijding, Frank Mehring (Uitgeverij Vantilt); tentoonstelling *Songs of Liberation*, Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945 in Groesbeek.

Eindtoets groep 8 | Cito nieuwe stijl is relaxter dan vroeger

Cito doorstaan, nu feesten

POELDIJK | Chips en frisdrank mochten gisteren op tafel op Brede School Westhof in Poeldijk. Na drie ochtenden blokken hebben de leerlingen van groep 8 de Cito-toets doorstaan. „Nu even feesten hoor!”

ELLEN VAN GAALLEN

◀ Groep 8 mag na de Cito-toets onbeperkt chips, snoep en frisdrank. Britt Boere (rechts) is opgelucht dat het voorbij is.

FOTO FRANK JANSEN

De ontlading is groot bij de basisschoolleerlingen. Ook al telt de centrale eindtoets niet meer mee voor het schooladvies en hebben de kinderen al lang een plekje op een nieuwe school gevonden, de achtste groepers zijn blij dat het klaar is. „Bij de laatste opdracht dacht ik: Yes, het is afgelopen,” vertelt een opgeluchte Britt Boere (12). Toch lag de lat op de derde dag al een stuk lager dan op de eerste. „Als ik een som had gemaakt en het antwoord stond er tussen heb ik het niet meer nagerekend. Dan dacht ik: het zal wel goed zijn,” bekennt Britt. Nu is het wachten op de uitslag. De leerlingen krijgen op 22 mei een

brief mee naar huis waarin de score staat. Dat is toch best een beetje spannend, vindt Britt. „De nieuwe school kijkt wel naar de uitslag. Maar ja, ze kunnen me mijn plek niet meer afnemen.”

En dus zet deze jongedame de Cito uit haar hoofd. „Nu eerst even feesten hoor,” zegt ze. De potloden, gummetjes en schermen tegen het spieken zijn van de schoolbanken verdwenen. Op de tafels liggen zakken chips, snoepjes, taart en frisdrank. De groep 8-leerlingen van Westhof mogen deze middag ontspannen met een filmpje en lekkers. „Het is een soort traditie geworden,” vertelt juf Vanessa Niemantsverdriet. „De kinderen wisten vorig

jaar al dat ze na de Cito een feestje mogen houden. Daar kijken ze naar uit. En ze hebben het verdiend.” Van film kijken komt weinig terecht. Sommige kinderen zitten met hun rug naar het scherm. Maar ook zonder film hebben ze het opperbest naar hun zin. Ze kakelen erop los en zitten flink te snoepen. Nu de week van de eindtoets voorbij is, kijken de kinderen vooruit. De komende weken staan er vooral leuke dingen te wachten. Britt somt op: „Morgen hebben we de Koningsspelen. Het is bijna meivakantie. Daarna gaan we op schoolkamp. En we zijn al hard aan het oefenen voor de musical. Allemaal superleuk!”

LAST-MINUTE CRUISES

EEN CRUISE MET HOLLAND AMERICA LINE:
De mooiste manier om de wereld te ontdekken!

11-nachten Verkenningreis Middellandse Zee
Civitavecchia (Rome), Napels (Pompeii), Palermo, Olbia, Livorno, Calvi, Monte Carlo, St. Tropez, Barcelona (af omgekeerd)

- Luxe cruiseschip ms Zuiderdam
- Volpension
- Incl. overnachting (dus twee volle dagen) in Barcelona
- Vertrek op 6* & 17* mei, 19 & 30 juni en 2 & 13 augustus 2015

Nu vanaf €699,-*
p.p.

7-nachten Noorse Legenden
Rotterdam, Eidfjord, Hardangerfjord, Ålesund, Geiranger, Bergen, Rotterdam

- Luxe cruiseschip ms Rotterdam
- Volpension
- Incl. cruisen door Hardangerfjord en Geirangerfjord
- Vertrek op 9 mei*, 6 juni, 4 juli en 1 & 29 augustus 2015

Nu vanaf €699,-*
p.p.

Ga naar uw cruisespecialist of bel 0800 - 7245 425.
Bezoek ook www.hollandamerica.com.

Voorwaarden: Tarieven gebaseerd op de data waar achter een sterretje () is geplaatst. Alle tarieven zijn gebaseerd op Promo RH. Tarieven zijn per persoon, gebaseerd op een dubbele bezetting in de laagste categorie, voor de 1ste en 2de gast die een stateroom delen, en gelden niet voor de 3de en 4de gast, tenzij anders aangegeven. Aanbod is afhankelijk van beschikbaarheid en kan mogelijk worden aangepast of teruggetrokken. Vaari-vertrekdata kunnen zonder voorafgaande kennisgeving worden aangepast. Onder voorbehoud van prijswijzigingen en drukfouten. Voor meer informatie over onze cruises en het indien van onze volledige boekingsvoorwaarden kijkt u op www.hollandamerica.com of in onze laatste brochure. Registratie schepen: Nederland.